

CLOSE/UP

Philip
Lauritzen

SYV DEBUTANTER

Syv nye danske debutantfilm får i de kommende måneder premiere, således at vi i løbet af et års tid har oplevet ialt 11 debutværker. Udviklingen er glædelig, spørgsmålet er nu, hvor mange af debutanterne, der får lov til at fortsætte. Vil de danske producenter være lige så fair som deres svenske kolleger, der altid giver en instruktør chancen tre eller fire gange med den begrundelse, at først efter flere forsøg kan man vurdere en instruktørs evner?

JESPER HØM: SMIL EMIL. Jesper Høm er både instruktør, fotograf, manuskriptforfatter og medproducent (sammen med bl. a. ASA) på sin film, som får premiere 2. Juledag i København, Odense og Århus. Den er optaget på 35 mm og i sort/hvid.

– *Hvordan har du klaret dig med et budget på kun 200.000 kr.*

– Alle medvirkende har sat deres honorarer i filmen og vil således få løn for deres arbejde alt efter, hvor meget den spiller ind. Desuden er den lavet delvis på kollektivfacon, hvad der har gjort arbejdstiden meget effektiv. Endelig er det også billiggørende, at den er optaget "on location".

Størsteparten af filmen foregår i St. Paulsgade i København og er poetisk-realistisk, men selvom den er ret dokumentarisk i billedsproget, er det langt fra nogen realistisk film. Den består af stemninger og udviklinger mellem to mennesker (Elsebeth Reingaard og Birger Jensen). Jeg har prøvet at skildre visionens eller fantasiens virkelighed og har med vilje und-

Flere af de kommende debutfilms produktionsforhold er usædvanlige. Budgetterne går lige fra Jesper Høms knap 200.000 kr. over Jens Jørgen Thorsens ca. 1,2 million kroner til Tom Hedegaards 1,5 millioner kroner. Filmfondens medvirken er begrænset: Jens Jørgen Thorsens „Stille dage i Clichy“ fik f. eks. ikke en øre. „Fordi der stod for meget pik og kusse,“ siger instruktøren.

Og Jesper Høm ville ikke søge produktionsgaranti efter at have fået afslag på manu-

gået handling i traditionel forstand. Det er blot et udsnit af to menneskers liv. Jeg kalder selv filmen for en komedie, men det er vel også en kærlighedshistorie. – *Hvorfor er du sprunget ud i at instruere selv efter at have været fotograf i flere år?*

– Det har altid været mit mål at instruere, men jeg har ikke kunnet komme igennem før. At være fotograf har kun været et stadium på vejen, men vel at mærke et helt nødvendigt stadium. For mig har billedet altid været det helt centrale. Det er så vigtigt, at man simpelthen må kunne fotografere selv, så det har ikke været spildt tid. Jeg kunne aldrig tænke mig at instruere en eller anden fotograf for at få min film optaget.

Jesper Høm debuterede som fotograf med Ole Gammeltofts „Prævention“ og har siden fotograferet bl. a. „Thomas er Fredløs“, „Balladen om Carl-Henning“, den svenske „Oss emellan“ af Stellan Olsson samt „Stille dage i Clichy“.

JENS JØRGEN THORSEN: STILLE DAGE I CLICHY.

Jens Jørgen Thorsen har skrevet manuskript efter Henry

skriptstøtte. „Jeg ville ikke til eksamen hos Fonden en gang til,“ fortæller han.

Endelig skal, blandt dem, der er i gang uden Filmfondgaranti, nævnes den vestjyske maler Sigfred Aagaard, som arbejder med en filmversion af Kai Munks „Havet og Menneskene“ fra 1929. Den optages med den lokale befolkning, der også har rejst størstedelen af de 400.000, filmen formodes at koste.

Henrik Stangerup og Erik Frohn Nielsens film ligger beg-

Millers bog af samme navn. Jesper Høm har fotograferet i sort/hvid og på 35 mm. SBA er producent, og man regner med premiere efter jul.

– *Hvor nøje følger du Millers bog?*

– Bogstav for bogstav – sådan da. Filmen foregår således i nutiden, mens bogen jo er skrevet som erindringer. Den har imidlertid hele bogens kalejdoskopiske stil. Der er ingen handling, kun forskellige elementer, som nok har en indre sammenhæng.

Jeg skildrer en masse mennesker på forskellige planer, men det er ikke en psykologisk film. Det er heller ikke et drama eller en intellektuel problemfilm, den hænger på stemninger og fornemmelser. En anarkistisk film om de stille dage i ethvert menneskes liv: man slår sig løs, drikker sig fuld, boller...

– *Der har været skrevet meget om det seksuelle i filmen.*

– Det er slet ikke så slemt, men de knepper jo nogle gange. Man har fortalt mig, at det aldrig har været skildret så stærkt på film,

ge på omkring 700.000 kr., og de fik henholdsvis 350.000 og 288.000 kr. Tom Hedegaard fik 570.000 til sin film „Jenny og Påfuglen“, mens Charlotte Strandgaard og Franz Ernst som de eneste fik maximumgaranti (2/3) på 400.000 kr. til „Angående Lone“.

Kosmorama har talt med seks af debutanterne, Jens Jørgen Thorsen indvilligede dog først efter at være blevet informeret om, at Kosmorama har fået ny redaktion.

men jeg synes nu ikke, man lægger så meget mærke til det. Det er slet ikke en pornografisk film.

Musikken spiller en vigtig rolle. Jeg har med vilje gjort særlig meget ud af den. For nogle år siden læste jeg, at perceptionspsykologer havde fundet ud af, at publikum koncentrerede 85 % af deres opmærksomhed omkring billederne og kun 15 % omkring musikken. For at opveje dette må man fordele vægten på billede og musik omvendt proportionalt med dette, for at modvirke publikums vaner.

Jens Jørgen Thorsen debuterede i 1948 som maler, var jazzmusiker i 50'erne og har siden 1960 lavet en lang række kortfilm.

ERIK FROHN NIELSEN: EKKO AF ET SKUD. Erik Frohn Nielsen har skrevet manuskript med udgangspunkt i en roman af Erik Aalbæk Jensen. Han er desuden producent sammen med A/S Panorama Film. Fotograf er svenskeren Lars Björne, der bl. a. har fotograferet „Min søster

min Elskede“, „Hugo og Josephine“ og „Faderen“. Filmen er optaget i sort/hvid 16 mm omvendende film, som skal „blæses“ op til 35 mm. Premiere i begyndelsen af februar.

– *Hvorfor bliver filmen ikke optaget på 35 mm?*

– Hele filmen er optaget „on location“, i København samt på Sydsjælland omkring Glumsø, og det er da en fordel med det lette apparatur.

Jeg er ikke meget for at tale om filmen, inden den er færdig. Den handler om det menneskelige sind, der som bekendt skifter, og det samme kan filmen gøre undervejs. Det er i hvert fald ikke nogen entydig film. Jeg arbejder med en hårfin balance mellem fortid og nutid, forstået på den måde, at begreberne ikke er til at skille. Hovedpersonen, spillet af den østrigskfødte Brigitte Kolerus, oplevede som 12 årig, at hendes far blev likvideret som stikker. Det var i 1944, og billeder fra denne tid dukker hele tiden op i hendes sind. Forvrængede og drømmeagtige billeder.

Den problematik, som jeg forsøger at udtrykke i filmen, er den samme, som når Saigons politimester i TV likviderer en Vietcong-partisan. Der opstår en snigende nihilisme, menneskeliv gøres værdiløse ved denne evige konfrontation med vold i massemedierne. Faktisk drejer filmen sig om, hvad der sker med menneskesindet ved konfrontation med vold.

Jeg havde længe gået og syslet med disse tanker, men ikke rigtig kunnet forløse dem. Det skete først, da jeg læste en roman af Erik Aalbæk Jensen. Jeg kontaktede ham derfor med henblik på at lave en film og fik helt frie hænder over for bogen. Der er ikke tale om, at jeg har filmatiseret den, den har blot dannet udgangspunkt for flere af personerne.

Erik Frohn Nielsen har i 9 år lavet teater, film og TV i USA og Canada, været dirigent i radioen og instrueret TV-teater.

TOM HEDEGAARD: JENNY OG PAFUGLEN. Manuskript af Tom Hedegaard og Palle Kjærulff-Schmidt efter roman af Johan Borgen. Optaget i farver på 35 mm af Claus Loof. Premiere i slutningen af februar.

– Det er en meget lyrisk film, fuld af stemninger. Handlingen udsplider sig på et pensionat, hvor nogle unge holder ferie og de evindelige komplikationer opstår. Det er et lystspil, men fuld af undertoner,

hvorfor det er umuligt at sige noget kort og rammende om filmen. – *Skuespillerne?*

– Det er udelukkende professionelle. Jeg kan bl. a. nævne Willy Rathnov, Sisse Reingaard og Claus Nissen. Fra Norge har vi Helga Bay, Eva Berg og Eigil Hjort Jensen.

Tom Hedegaard har bl. a. været instruktørassistent på „Når mennesker mødes...“ og „Det var en lørdag aften“.

HENRIK STANGERUP: GIV GUD EN CHANCE OM SØNDAGEN.

Henrik Stangerup har skrevet manuskript. Henning Camre har fotograferet i sort/hvid på 35 mm. ASA producerer, og premiere ventes i marts.

– Der er på film skildret så mange forskellige præster, lige fra Bressons i „En landsbypræsts Dagbog“, over Bergmans i „Nadver-gæsterne“ til Buñuels fantastiske „Nazarin“. Problemet i dem alle er Guds fravær. Præsterne bærer korset, har tvivlen og troen skåret i ansigtet. De går i Jesu fodspor og bliver alle gale. Men blandt den type præster, der er vokset op i den ekstremt radikale, protestantiske kirke – når man ser på de sidste 20 år – er der ikke plads til sådan en Kai Munk. Inderligheden er forsvundet. De præster, jeg kender, kunne alle lige så godt være skolelærere eller socialrådgivere. At være præst er blevet et job efter et spændende studium. Gerningen er blevet afmytologiseret, og vi får præster uden særlig tro eller særlig tvivl.

Min film er ikke en debatfilm. Snarere, hvis jeg skal være præsentios, et Bresson-tema på Olmianer. Jeg skildrer en horisontal præst, der ikke diskuterer Guds eksistens. Gud findes simpelt hen ikke i hans kirke.

Der er kun tre professionelle skuespillere: Ulf Pilgaard (der spiller præsten), Ove Sprogøe og Lotte Tarp. Resten er amatører.

– *I aviserne har det været nævnt, at flere kendte personer spiller sig selv i filmen?*

– Det er helt forkert. Jeg ved ikke, hvor fra Bro Brille har fået den idé. Rigtigt er det, at Ebbe Reich, Erik Nørgård, Arne Skovhus, Johannes Møllehave m. fl. spiller med, men det er kun ganske enkelte af dem, der spiller en rolle, der er parallel til deres metier. Ebbe Reich gør det, men generelt er de ikke valgt på grund af deres arbejde. De spiller bare med, ligesom de ukendte gør det.

– *Hvordan er det at arbejde med både professionelle og amatører?*

– Det er gået upåklageligt. Vi har haft et fantastisk teamwork, hvad

der i høj grad har præget filmen. Ikke mindst med Ulf Pilgaard, der jo som mig selv har læst teologi før i tiden, det har været af afgørende betydning. Han har en enestående evne til at improvisere. Ialt havde jeg på forhånd kun skrevet ca. 10 replikker og til Ulf kun hans monolog om, hvorfor han blev præst.

Han er ansat af staten for at give folk løsningen. Men han er i filmen den eneste, der ikke kan finde noget at tro på. De andre har frimærker el. lign. Han er manden, der ikke kan blive bekræftet, et indre dilemma, der gør ham til en skiderik hen i filmen, fordi han lader det gå ud over sine omgivelser.

Henrik Stangerup har udgivet flere romaner, senest „Slangen i brystet“, og var indtil for nylig filmkritiker på Politiken.

CHARLOTTE STRANDGAARD og FRANZ ERNST: ANGÆENDE LONE. Charlotte Strandgaard og Franz Ernst har også skrevet manuskript. Filmen optages på 16 mm omvendefilm i sort/hvid af Peter Roos. Premiere i slutningen af foråret.

– Det er egentlig ikke rigtigt at sige, at vi har skrevet manuskript.

Vi har kun nedskrevet den ydre ramme og prøvet at definere filmens sigte. Vi ved derfor, hvor vi vil hen, men ikke hvordan. Det er vores plan – tiden vil vise, om det kan lade sig gøre – at lade personerne være uvidende om de situationer, de bliver sat i. Og i det hele taget lade de enkelte forløb udvikle sig under optagelserne.

Den ydre ramme er helt enkel. Lone er på et pighjem, hvorfra hun stikker af, og vi følger hende gennem forskellige miljøer, der efterhånden ødelægger hende. Filmen skal skildre, hvordan samfundet ødelægger Lone, og det er vores opfattelse, at når dansk socialforsorg er så dårlig, skyldes det ikke så meget lovene som den måde, hvorpå de administreres.

– *Arbejder I med professionelle skuespillere?*

– Måske nogle enkelte i biroller, men størsteparten af de medvirkende bliver amatører.

Temaet kan måske lyde lidt kedeligt; kan minde om en social debatfilm, hvad det slet ikke er. Vi lægger vægt på en gennemgående historie, der både er spændende og morsom. Samfundskritikken kommer kun indirekte til udtryk.

Charlotte Strandgaard har udgivet flere romaner og digtsamlinger samt i en årrække været kreds-værge.

Franz Ernst har lavet en lang række kortfilm.

DEN GALE DANSKER

En enkelt lille detalje vedrørende »Den gale dansker«: når man skal lave en film, der skal være morsom – ikke bare underholdende, men morsom – skal man vide, hvor de forskellige punkter i en scene skal ligge. Hermed tænker jeg på, hvordan man starter en scene, laver en pause i scenen, for så at starte til en kulmination igen, hvor folk så helst skulle kunne le, hvorefter scenen skal rundes af eller »cuttes« af.

Alt det skal man diskutere med skuespillerne eller finde frem til sammen med skuespillerne. Måske finder man punktet ved en tilfældighed. Oftest medens man diskuterer med skuespilleren eller bare snakker med ham, kommer han eller hun til at sige eller gøre en ting, man kan bruge. Derefter begynder man at diskutere, hvor den lille ting skal anbringes i scenen, på hvilket punkt den skal bruges.

Selvfølgelig går man hele tiden ud fra et fastlagt manuskript, men i dette manuskript putter man den her beskrevne metode. Den bliver brugt to gange under en films tilblivelse: når man ar-

bejder med skuespilleren og når man klipper. Nøjagtig den samme metode anvendes under klipningen. Under klipningen er der naturligvis ikke en diskussion med skuespilleren, men en diskussion med sig selv.

Kort fortalt: det er revyman-dens, entertainerens teknik, der skal bruges i et lystspil. Hvordan kan en trænet kunstner som Dirch Passer komme ind og fortælle en historie, så salen ryster af grin, mens en mindre erfaren kunstner, men lige så talentfuld, kan med samme historie ingen virkning opnå? Men pludselig en dag kan (teoretisk set) den unge kunstner opdage fidusen og opnå samme virkning. Men for at denne pludselige dag skal komme, skal der være et publikum, han kan øve sig på. I dag findes der ikke et sådant publikum, fordi der findes ingen revyer, og vi har heller ikke nogen nye kunstnere, der sidder inde med Dirch Passers erfaring. Men talentet er der, vil jeg påstå.

Selvfølgelig er der folk, der vil påstå, at revyen behøver vi ikke mere. Så vil jeg svare: det er i